

ՀԱՎԱՏԱ ԻՆՁ, ՄԱՅՐԻԿ...

Նա պիտի մարմարին ոգի ներարկեր, հայրենի իողի զորավոր ուժը ներբողեր, առավուրների թրթուրն ցուլբերով իր խոհերն ու մտորումները ցողեր: Բանաստեղծ, արվեստագետ էր դառնալու, մարմարե, Պրբակերպ ճակատին ներշնչումի լույսն էր փայլելու: Այն նամակներն ու ձեռագիր բանաստեղծությունները, որ խմբագրություն էին բերել Կարինե քույրը, Հրաչիկ, Կարո եւ Խաչիկ մարտական ընկերները, վկայում են հարուստ ու գեղեցիկ ներաշխարհի, պարկերավոր մտածողության, սքանչելի տողեր երկնելու օժտվածության մասին: Սակայն 91 թվականից Արտակ Գրիգորյանը Ղարաբաղում էր: Հայոց Արցախի փրկության հավատը սրտում «Մնաց բարով» էր ասել Ռոզա մորը, Նարինե, Շուշան քույրերին, Անդրանիկ, Արմեն եղբայրներին ու գնացել անմահությանն ընդառաջ: Նաիրիի շրջանի Պոռչյան ավա-

նից փասնյակից ավելի քաջակորով երիտասարդներ, Կարո-տի շուրջը համախմբված, կամովին հասել էին Շահումյան, կորել ադրբեջանական հրոսակների ճանապարհը: Այստեղից հարազատներին ուղարկած նամակները շնչում են հայրենի հրաշագեղ բնության լեռնագագաթներից թափվող առավուրների, փրփրաբաշ գետերի լուսավոր պարկերներով, փռապած հողի ազատության համար իր դալարագեղ կյանքը զոհաբերելու պարտաստակամությամբ: Ամեն անգամ, երբ էլ է մարտի, Արտակի հետ կողք-կողքի, ուսուսի փված քաջաբար կովել է մանկության սրտակից ընկեր Ազնավուր Հովհաննիսյանը: Ասես ճակատագիրը նրանց կյանքի նույն ուղին էր սահմանել: Այդ ի՞նչ ուժ էր, որ հազիվ փասնվեց գարուն բուրբառած պարանիներին այդքան զորություն էր ներարկել, աներեր կամքով սպառազինել: Այդ հարցի պարասխանը կարելի է սփռնալ այն նամակից, որը ծծվել-ցողվել է մոր, քույրերի արցունքներով. «Սիրելի մայրիկ, քո կարոտն առնում եմ արցախյան հողից, նրա սերը իմ մեջ փոխարկվում է անհաղթելի զորության, որն ինձ համար ուղի է հարթում հաղթանակից հաղթանակ... ես չեմ զոհվի... Հավատա ինձ եւ սպասիր իմ վերադարձին...»: Ահա այս հավատով եւ ուժով է Արտակը ամեն անգամ կովի մեջ մտել Շահումյանում, իսկ հետո Պետրո Ղեւոնդյանի գլխավորած հայդուկային անընկճելի ջոկարի կազմում, 92-ի հունիսից հետո, Մարտակերպի շրջանի հյուսիսային գյուղերում, նաեւ Աղդամում: 93-ի աշնան մի վառողահուր օր, խրամարից հոսափրալ են հասցնում Արտակին: Մրսել էր, վիրահարվելու էր: Համառում էր, ընդդիմանում, դասալքություն էր համարում զենքի եղբայրներից ժամանակավորապես բաժանվելն անգամ: Վիրահարությունից հետո երկար չի մնում հայրական հարկի փակ:

Մորը համոզում է, որ ընկերներին խոստացել է ծննդյան օրը՝ դեկտեմբերի 5-ը, դիրքում նշել, որ ընկերներն իրեն կարողում են, որ ինքը մեղավորի զգացումով է համակվում: Դեկտեմբերի 3-ին հասել է հարավային ռազմաճակատ: 94-ի առաջին ժրերից ադրբեջանցիները, կանգ չառնելով մեծաքանակ կորուստների առջեւ, համառորեն սողում էին առաջ: Մեր պաշտպանության ձախ թելը Կարախանբեյլի գյուղի մոտ կարող էր ձեղքվել, եթե այդ գերլարված պահին հրամանատար Վարդան Առուշանյանը չընդուներ ճակատագրական վճիռ. սուր սեպի նման մխրձվել առաջացող թշնամու շղթայի մեջ՝ խառնաշփոթ առաջացնելով նրա շարքերում: Տանկի վրա են բարձրանում պոռչյանցի փասը գնդացրորդներ եւ ականաձիգներ: Արտակին հրամայվում է մնալ դիրքում, քանի որ դեռ չապաքիճված վերքի կարերը քանդվել էին: Ակնթարթ անց պոռչյանցիները նետվում են թշնամուն ընդառաջ... Այնուհետեւ փրվում է հարձակման հրամանը: Ադրբեջանցիների դիմադրության հափուկները հուսահատ փորձերից մեկի ժամանակ, հունվարի 14-ին, հերթական ռազմավարական նշանակության բարձունքին փրելիս, արկի պայթյունից զոհվում են Արտակն ու Ազնավուրը: Այն մարմարյա, նրբակերպ ճակատին, որի վրա ցուլալու էր ներշնչումի լույսը, իր համբույրն է դնում անմահությունը, անթառամ դափնեպսակը՝ հաղթանակը: